



13.11.2023

Pormestari

108 §**Helsingin kaupungin osallistuminen Leo Mechelin -hankkeeseen**

HEL 2023-004593 T 00 01 06

Päätös

Pormestari myönsi kaupunginkanslian hallinto-osaston tiedonhallintoyksikön käytettäväksi enintään 300 000 euroa Leo Mechelin -hanketta varten liitteen 1 mukaisin avustusehdoin. Määräraha myönnetään vuoden 2023 talousarvion määrärahoista talousarvion kohdalta 1 30 01 Kaupunginhallituksen käyttövarat, projektinumero 104020104011.

Esittelijä

va. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Lisätiedot

Maria Nelskylä, kaupunginsihteeri, puhelin: 09 310 25251
maria.nelskyla(a)hel.fi**Liitteet**

- 1 Avustusehdot
- 2 Hakemus 22.3.2023

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet**Ote**
Leo Mechelin säätiö**Otteen liitteet**
Esitysteksti
Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus**Tiedoksi**Valtioneuvoston kanslia
Kaupunginkanslia**Päätösehdotus**

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Taustaa



13.11.2023

Pormestari

Suomalaisen oikeusvaltion rakentajan ja kansainvälisen rauhantyön uranuurtajan Leo Mechelinin (1839–1914) elämäntyöhön ja yhteiskunnalliseen toimintaan liittyvä poikkeuksellisen laaja yhteiskunnallisesti ja historiallisesti merkittävä arkistoaineisto julkaistaan ensimmäistä kertaa koottuina teoksina avoimesti käytettäväksi.

Valtioneuvoston kanslia päätti vuonna 2020 tutkimushankkeen asettamisesta työtä varten. Hanke toteutetaan yhdessä Leo Mechelin säätiö sr:n (Mechelin-säätiö) kanssa vuosina 2020–2025. Valtioneuvoston kanslia on asettanut tutkimushankkeelle ohjausryhmän sekä tieteellisen asiantuntijaryhmän.

Hankkeen alussa käytettävissä olevista tiedoista poiketen Mechelinin laajaa toimintaa kuvaava lähdeaineisto on osoittautunut prosessin kuluessa yllättävän laajaksi ja monipuolisiksi, mikä on synnyttänyt haasteen tutkimushankkeen rahoitukselle. Tällä hetkellä valtioneuvoston kanslian osuus rahoituksesta on 1,3 milj. ja Mechelin-säätiön hankkiman ruotsinkielisen säätiörahoituksen osuus 0,9 miljoonaa. Lisäksi on haettu 0,8 miljoonaa lisää suomenkielisiltä säätiöiltä. Mechelin-säätiö on tehnyt kaupungille 23.3.2023 päivätyn hakemuksen, jossa esitetään, että kaupunki rahoittaisi hanketta vuosina 2023–2025 yhteensä 300 000 eurolla. Hakemus on liitteenä 2.

Mechelinin merkitys Helsingille ja saavutuksia pääkaupungin kehittämiseksi

Helsingin kaupungille Leo Mechelinin toiminnalla on aivan erityinen merkitys. Hän oli Helsingin kaupunginvaltuuston ensimmäinen ja pitkäaikainen puheenjohtaja 1870- ja 1890-luvuilla. Helsingin kaupunginvaltuusto aloitti toimintansa tammikuussa 1875, jolloin tuli voimaan asetus kunnallishallituksesta kaupungeissa. Mechelin oli Helsingin kaupunginvaltuuston jäsen vuosina 1875–1878, 1891–1899 sekä valtuuston puheenjohtaja vuosina 1875–1876, 1878 ja 1892–1899. Lisäksi Mechelinin toimi useissa valtuuston valiokunnissa. Hän vaikutti keskeisesti Helsingin valtuustohallinnon aloittamisessa ja vakiinnuttamisessa sekä kaupungin suurissa hankkeissa 1800-luvun lopulla. Näin Mechelin oli kehittämässä ja luomassa modernia, nopeasti kasvavaa ja laajenevaa Suomen valtiollista, taloudellista ja kulttuurista pääkaupunkia, mitä juhliitaan vuonna 2025 Helsingin kaupunginvaltuuston 150-vuotisjuhlavuotena.

Vuonna 1875 Mechelinin johtaman valtuuston ensimmäisinä tehtävinä oli valtuustohallinnon järjestäminen, kuten valtuuston työjärjestys, kokoustilat ja kanslia. Lisäksi perustettiin valmisteluvaliokunta, jonka tehtäväksi tuli valmistella valtuuston puheenjohtajan johdolla valtuuston kokousten esityslistat ja päätösesityksiä. Näin valmisteluvaliokunnan kautta Mechelin ohjasi kaupungin päätöksentekoa eli sitä, mitä asioita



13.11.2023

Pormestari

tuli valtuuston käsiteltäväksi ja minkälaisia päätöksiä tehtiin. Mechelin esitti jo varhain vuonna 1875, että kaupungintalo olisi Vanhan raatihuoneen sijaan viereinen Seurahuoneen talo, josta tuli lopulta vuonna 1913 Helsingin nykyinen kaupungintalo.

Helsingin kaupunginvaltuuston suurimpia hankkeita 1870-luvulla oli kaupungin vesijohtoverkoston rakennuttaminen, johon liittyvään päätöksentekoon Mechelin osallistui aktiivisesti. Muita Mechelinille tärkeitä valtuustoasioita olivat 1870-luvulla muun muassa keisariparin Helsingin-vierailu vuonna 1876, venäläisen teatterin (nyk. Aleksanterin teatteri) rakentaminen, ensimmäisen kansankirjaston (nyk. Rikhardinkadun kirjasto) perustaminen, työväenkysymykset sekä kaupungin poliisilaitoksen ja terveydenhoidon kehittäminen.

Mechelinin toisella valtuustovuosikymmenellä 1890-luvulla hänen ajamiaan ja johdollaan eteenpäin vietyjä merkittäviä hankkeita olivat muun muassa Helsinki–Turku-rantarata, kunnallisen sairaalan laajentaminen kulkutautisairaallalla eli Marian sairaalalla, uudet kansakoulurakennukset, satamarata sekä satama- ja makasiinirakentaminen, raitiotieverkoston laajentaminen ja sähköistäminen sekä uusien kaupunginosien (Kallio, Sörnäinen, Katajanokka, Ullanlinna, Eira ja Töölö) kaavoittaminen.

Vuosisadan lopulla merkittäviä kulttuurihankkeita, joissa Mechelin oli aktiivisesti mukana, olivat muun muassa Kansallismuseon ja Kansallisteatterin rakennushankkeet sekä Walter Runebergin Aleksanteri II:n patsas ja Robert Stigellin Haaksirikkoiset-veistos.

Mechelin -aineisto Helsingin kaupunginarkistossa

Hankkeen aloittaessa lähtökohtana oli laaja Kansallisarkiston Mechelin -kokoelma mutta prosessin kuluessa keskeisiä dokumentteja on löytynyt runsaasti lisää Kansallisarkiston ja Kansalliskirjaston yksityiskoelmista sekä yliopistojen, tieteellisten seurojen ja yhdistysten yksityisarkistoista. Yksi keskeinen ja antoisin arkistoista on ollut Helsingin kaupunginarkisto, josta on pöytäkirjojen lisäksi löytynyt suuri määrä merkityksellistä aineistoa kuvaamaan Mechelin roolia pääkaupungin kehittäjänä ja toimintaa koko kansakunnan hyväksi.

Helsingin kaupunginarkiston Mechelin -aineistojen paljastuttua Mechelin -hanke on tehnyt perusteellisen arkistoseelvityksen FT Tero Halosen toimesta. Mechelinin valtuustoajalta on noin 10 000 sivua kaupunginvaltuuston kokouspöytäkirjoja liitteineen, jotka on digitoitu. Kokouspöytäkirjat ovat ruotsin kielellä käsin kirjoitettuja. Niitä ei ole kirjoitettu puhtaaksi eikä käännetty suomeksi. Pöytäkirjat korjauksineen ovat monissa kohdissa hyvin vaikealukuisia, mikä hankaloittaa pöytäkirjojen käyttöä tutkimustyössä. Myös monet pöytäkirjojen liitteet ovat käsin kirjoitet-



13.11.2023

Pormestari

tuja, kuten valmisteluvaliokunnan esitykset, jotka ovat pääosin Leo Mechelinin käsin kirjoittamia. Valtuustoajalta on myös kirjeluonnoksia, joissa on Mechelin merkintöjä tai kirjoituksia. Lisäksi Mechelinin merkintöjä löytyy maistraatin tuomiokirjoista ja maistraatin kirjeistä.

Helsingin kaupunginarkistosta Erik Ehrströmin arkistossa on noin 700 Leo Mechelinin lähettämää kirjettä ja sähköttää vuosilta 1897–1913. Erik Ehrström (1869–1947). Ehrström, joka toimi myöhemmin ulkoasianhallinnossa mm. Suomen Puolan-lähettiläänä toimi 1900-luvun vaihteessa Pariisissa asianajajana ja eräänlaisena asiamiehenä Mechelinin rahoittamassa ja johtamassa Suomi-tiedotustoiminnassa mm. L'Européen-lehden kautta ja pitämällä yhteyttä ranskalaisiin vaikuttajiin. Ehrströmin arkiston Leo Mechelin materiaalia ei ole aikaisemmin käytetty tutkimuksessa, vaikka aineisto kuvaa keskeisesti Suomi-kuvan tehokasta viemistä maailmalle sortovuosien ja oikeustaistelun olosuhteissa. Aineisto on digitoitu mutta ei tekstitulkittu tai käännetty suomeksi ja ruotsiksi.

Yhteistyö kaupungin ja Mechelin-säätiön välillä

Helsingin kaupunginarkiston laajan Mechelin-aineiston transkripoiminen (tekstitulkinta), kääntäminen ja julkaiseminen alkuperäisessä aikataulussa edellyttää vuosina 2023–2025 yhteensä 300 000 euron lisärahoitusta, jota Mechelin-säätiö on esittänyt kaupungille freelancer-tutkijoiden ja kääntäjien palkkiolaskuja varten. Kaupungin mahdollisesti tarjoamalla lisäresurssilla hanke kykenee tarjoamaan vaikuttavan ja tuoreen materiaalin kaupungin menneisyyden avaamiseen ja tuottamaan sen helposti jaettavaan muotoon. Kaupungin myöntämän avustuksen ehdot on liitteessä 1.

Kiellettyä valtiontukea koskeva arviointi

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107(1) artiklan mukaan jäsenvaltion myöntämä tai valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Asian valmistelun yhteydessä on arvioitu, liittyykö avustuksen myöntämiseen edellä mainitun artiklan mukaista kiellettyä valtiontukea.

EU:n valtiontukisääntöjä sovelletaan ainoastaan, mikäli tuensaaja on taloudellista toimintaa harjoittava yksikkö. Komissio on käsitetiedonannossaan C/2016/2946 katsonut, että julkisin varoin rahoitetut yliopistojen ja muiden tutkimusorganisaatioiden toiminnot, yhteistyöhön perustuva tutkimustoiminta mukaan luettuna, eivät yleensä kuulu valtiontukisääntöjen piiriin, koska kyse ei ole taloudellisista toiminnoista (kohta 31). Tämä koskee erityisesti sekä riippumattoman tutkimustoiminnan harjoittamista tiedon lisäämiseksi ja ymmärryksen parantamiseksi, että



13.11.2023

Pormestari

tutkimustulosten levittämistä. Leo Mechelinin elämäntyötä ja yhteiskunnallista toimintaa koskeva tutkimushanke on merkittävältä osiltaan julkisrahoitteinen ja sen tulokset julkaistaan avoimesti käytettäväksi. Hankkeessa ei myöskään harjoiteta tutkimustoimintaa yritysten puolesta. Näin ollen Leo Mechelinin säätiö ei tutkimushankkeessaan harjoita taloudellista toimintaa. Kyse ei ole Euroopan unionin perussopimuksen (SEUT) 107(1) artiklan mukaisesta kielletystä valtiontuesta.

Toimivalta

Hallintosäännön 9 luvun 1 § 1 momentin 9 kohdan mukaan pormestari päättää kaupunginhallituksen käyttöön varattujen määrärahojen käyttämisestä kaupunginhallituksen päättämässä rajoissa. Kaupunginhallitus päätti 8.4.2019 (§ 240), että pormestari voi päättää kaupunginhallituksen käyttöön varattujen määrärahojen käyttämisestä 500 000 euroon asti.

Esittelijä

va. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Liitteet

- 1 Avustusehdot
- 2 Hakemus 22.3.2023

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Otteet

Ote
Leo Mechelinin säätiö

Otteen liitteet
Esitysteksti
Oikaisuvaatimusohje, kaupunginhallitus

Tiedoksi

Valtioneuvoston kanslia
Kaupunginkanslia



13.11.2023

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET**1****OHJEET OIKAISUVAATIMUKSEN TEKEMISEKSI****Pöytäkirjan 108 §.**

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen)
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksi-saannista.

Oikaisuvaatimuksen on saavuttava Helsingin kaupungin kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Mikäli päätös on annettu tiedoksi postitse, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Mikäli päätös on annettu tiedoksi sähköisenä viestinä, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmen päivän kuluttua viestin lähettämisestä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, on Helsingin kaupungin-hallitus.

Oikaisuvaatimusviranomaisen asiointiosoite on seuraava:



13.11.2023

Pormestari

Suojattu sähköposti: <https://securemail.hel.fi/>

Käytäthän aina suojattua sähköpostia, kun lähetät henkilökohtaisia tietoja.

Muistathan asioiden yhteydessä mainita kirjaamisnumeron (esim. HEL 2021-000123), mikäli asiasi on jo vireillä Helsingin kaupungissa.

Sähköpostiosoite: helsinki.kirjaamo@hel.fi
Postiosoite: PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
Käyntiosoite: Pohjoisesplanadi 11-13
Puhelinnumero: 09 310 13700

Kirjaamon aukioloaika on maanantaista perjantaihin klo 08.15–16.00.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisena. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava

- päätös, johon oikaisuvaatimus kohdistuu
- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella päätöstä halutaan oikaistavaksi
- oikaisuvaatimuksen tekijä
- millä perusteella oikaisuvaatimuksen tekijä on oikeutettu tekemään vaatimuksen
- oikaisuvaatimuksen tekijän yhteystiedot

Pöytäkirja

Päätöstä koskevia pöytäkirjan otteita ja liitteitä lähetetään pyynnöstä. Asiakirjoja voi tilata Helsingin kaupungin kirjaamosta.



13.11.2023

Pormestari

Juhana Vartiainen
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 14.11.2023.